

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-194>

УДК 338.48

ІНТЕГРОВАНА КОМПЛЕКСНА МОДЕЛЬ ОЦІНКИ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ ТА СПЕЦИФІКА

INTEGRATED COMPLEX MODEL FOR EVALUATING THE TOURIST POTENTIAL OF UKRAINE: ESSENCE AND SPECIFICITY

Язіна Вікторія Анатоліївна

кандидат економічних наук,

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8695-3456>**Дзюба Віталіна Віталіївна**

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-3706-1761>**Мирний Денис Євгенович**

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-0988-1859>**Yazina Viktoriia, Dziuba Vitalina, Myrnyi Denys**

Dnipro University of Technology

У статті розглянуто сутність та специфіка створення інтегрованої комплексної моделі, що дозволяє оцінити туристичний потенціал України. Визначено такі поняття як туристичний потенціал та інтегрована комплексна модель. Досліджено важливість впровадження інтегрованої комплексної моделі оцінки туристичного потенціалу України. Досліджено та проаналізовано наявний туристичний потенціал України. Проаналізовано методологічні підходи до оцінки туристичного потенціалу та виділено дієві їх інструменти, а саме: SWOT-аналіз – визначення сильних, слабких сторін, можливостей та загроз кожного регіону; індекси туристичної привабливості та якості обслуговування – інтеграція кількісних показників, таких як кількість туристів, рівень сервісу, оцінки задоволеності; статистичний аналіз – вивчення обсягів туристичних потоків, зайнятості, доходів, витрат та інвестицій у туристичну інфраструктуру. Виділено основні компоненти інтегрованої комплексної моделі: природні та культурно-історичні ресурси; економічний аналіз і фінансові показники; інфраструктурний розвиток; соціальні та культурні фактори; екологічна стійкість. Надано рекомендації щодо створення інтегрованої комплексної моделі оцінки туристичного потенціалу України. Інтегрована комплексна модель оцінки туристичного потенціалу України є багатофакторною системою, що включає всі аспекти, які впливають на туристичний розвиток та його ефективність. Така модель об'єднує кілька ключових компонентів, які дозволяють більш комплексно та точно оцінити можливості туристичного сектору, особливо в умовах сучасних викликів. Модель оцінки туристичного потенціалу України є важливим інструментом для планування та розвитку туризму. Вона дозволяє зосередитися на найбільш перспективних напрямках, залучати інвестиції, а також сприяє сталому розвитку галузі, зберігаючи природні та культурні ресурси для майбутніх поколінь. Інтегрована комплексна модель дозволяє всебічно оцінити туристичний потенціал України, враховуючи економічні, екологічні, соціальні та культурні аспекти, що є основою для розробки стратегій сталого розвитку туризму та підвищення його привабливості на міжнародному рівні.

Ключові слова: гостинність, комплексна модель, оцінка, стратегія, туристичний потенціал.

The article examines the essence and specifics of the creation of an integrated complex model that allows assessing the tourism potential of Ukraine. Such concepts as tourism potential and an integrated complex model are defined. The importance of the implementation of an integrated integrated model for assessing the tourism potential of Ukraine has been studied. The available tourism potential of Ukraine has been studied and analyzed. Methodological approaches to the assessment of tourism potential were analyzed and their effective tools were identified, namely: SWOT analysis – determination of strengths, weaknesses, opportunities and threats of each

region; indexes of tourist attractiveness and quality of service – integration of quantitative indicators, such as the number of tourists, level of service, satisfaction ratings; statistical analysis – studying the volumes of tourist flows, employment, income, expenses and investments in tourist infrastructure. The main components of the integrated complex model are highlighted: natural and cultural-historical resources; economic analysis and financial indicators; infrastructural development; social and cultural factors; environmental sustainability. Recommendations for the creation of an integrated comprehensive model for assessing the tourism potential of Ukraine are provided. The integrated complex model for assessing the tourism potential of Ukraine is a multifactorial system that includes all aspects that affect tourism development and its effectiveness. Such a model combines several key components that allow for a more comprehensive and accurate assessment of the opportunities of the tourism sector, especially in the face of modern challenges. The model for assessing the tourism potential of Ukraine is an important tool for tourism planning and development. It allows you to focus on the most promising areas, attract investments, and also contributes to the sustainable development of the industry, preserving natural and cultural resources for future generations. The integrated complex model allows for a comprehensive assessment of the tourism potential of Ukraine, taking into account economic, ecological, social and cultural aspects, which is the basis for developing strategies for the sustainable development of tourism and increasing its attractiveness at the international level.

Keywords: hospitality, comprehensive model, assessment, strategy, tourism potential.

Постановка проблеми. Проблема оцінки туристичного потенціалу України є актуальною та багатогранною, оскільки вона включає необхідність комплексного аналізу різних факторів, що визначають привабливість і можливості туристичного розвитку. До ключових проблем цієї оцінки належать: недостатня систематизація даних і методик оцінки; нерівномірний розвиток інфраструктури; екологічні обмеження та проблеми збереження природних ресурсів; низький рівень міжнародної промоції; відсутність достатньої підтримки на державному рівні; проблеми безпеки та негативний імідж через військовий конфлікт.

Вирішення цих проблем вимагає розширення сутності та специфіки туристичного потенціалу України та створення інтегрованої комплексної моделі його оцінки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Туристичний потенціал активно вивчають багато вчених, особливо в галузях туризмознавства, економіки, географії та екології. Серед основних дослідників, які зробили значний внесок у розуміння та оцінку туристичного потенціалу, можна виділити як українських, так і зарубіжних науковців таких як: К. О. Бабікова [1], А. В. Бессонова, Л. С. Безугла, М. В. Белобородова [2], М. В. Грабар [4], Г. І. Михайліченко [5], Ю. В. Мігущенко [6], А. В. Огієнко [8], М. М. Огієнко, В. П. Самодай [9], Ж. В. Левковська, Н. І. Шашкова [10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Туристично-рекреаційна галузь повинна брати до уваги як фізичну, так і інформаційну доступність, а також адаптацію послуг, але на практиці це не завжди відбувається. Тому у даній статті розглянуті основні проблеми та варіанти вирішення забезпечення інклюзивних рекреаційних послуг.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Модель оцінки туристичного потенціалу України – це системний підхід, який передбачає комплексний аналіз різних факторів, що впливають на туристичну привабливість країни. Мета моделі – визначити сильні та слабкі сторони, а також можливості та загрози для розвитку туризму в Україні. Отже можна виділити основні завдання:

- 1) аналіз основних понять системи туристичного потенціалу країни;
- 2) дослідити та проаналізувати туристичний потенціал України;
- 3) надати рекомендації щодо розробки єдиної методики для комплексної оцінки туристичного потенціалу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Туристичний потенціал – це сукупність ресурсів і можливостей певної країни чи регіону, які можуть привабити туристів і забезпечити їхні потреби у відпочинку, розвагах, культурному збагаченні та дослідженні нових місць. Цей потенціал включає:

- природні ресурси – гори, моря, річки, озера, заповідники, природні ландшафти, флора та фауна, які створюють основу для екотуризму, активного відпочинку та оздоровлення;
- історико-культурні пам'ятки – архітектурні споруди, музеї, пам'ятки історії та культури, які розповідають про минуле та культурне багатство народу;
- інфраструктуру – готелі, дороги, ресторани, транспортні засоби, що дозволяють туристам комфортно подорожувати та перебувати в регіоні;
- кліматичні умови – важливий аспект, адже клімат впливає на сезонність і можливість розвитку певних видів туризму (наприклад, гірськолижні курорти, пляжний відпочинок);

– подієвий туризм – фестивалі, святкування, спортивні заходи та інші події, що приваблюють туристів і формують позитивний імідж місця;

– гостинність і культуру – традиції, звичаї, кухня, народне мистецтво, які створюють унікальний культурний досвід для відвідувачів.

Отже, туристичний потенціал відображає те, наскільки привабливим і зручним може бути регіон для туристів і скільки різноманітних можливостей він пропонує для повноцінного відпочинку, пізнання та оздоровлення.

Якщо розглядати поняття оцінки туристичного потенціалу – це аналіз ресурсів та умов, які може запропонувати регіон чи країна для розвитку туризму. Цей процес допомагає визначити сильні сторони, можливості для залучення туристів і покращення туристичної інфраструктури, а також розробити стратегії для сталого розвитку туризму [7]. Оцінка туристичного потенціалу включає кілька основних аспектів:

1. Природні ресурси включають оцінку ландшафтів, кліматичних умов, природних зон (лісів, водойм, гірських масивів), а також вивчення стану екології та можливостей для еко-туризму та рівню доступності природних об'єктів для туристів (інфраструктура, транспорт).

2. Історико-культурні ресурси передбачають аналіз історичних пам'яток, музеїв, архітектурних споруд, етнічних і культурних об'єктів. Також варто підкреслити, що оцінка значущості культурних ресурсів для розвитку культурного та пізнавального туризму впливає на здатність регіону залучати туристів завдяки автентичності та збереженню культурної спадщини.

3. Інфраструктура і транспортна доступність відіграють велику роль для сучасного туриста, адже рівень розвитку готелів, ресторанів, транспортних засобів, доріг, аеропортів та їх доступність впливає на загальний комфорт перебування для туристів.

4. Події та розважальні заходи – фестивалі, виставки, спортивні змагання.

5. Маркетинг та імідж регіону. Важливо враховувати наскільки активно регіон просувається на внутрішньому та міжнародному туристичному ринку та відповідно оцінювати репутацію регіону в очах потенційних туристів.

Сьогодні дуже актуально розвивати інформаційні ресурси завдяки сайтам, путівникам, додаткам, що створюють додаткові зручності для туристів.

6. Економічний потенціал та інвестиційні можливості – це залучення інвестицій у туристичну галузь і цей напрямок вимагає вивчення економічного ефекту від туризму для регіону, а саме – створення робочих місць, розвиток місцевого бізнесу та аналіз потенціалу туристичного сектору для підтримки економіки регіону.

7. Соціальна готовність та культурна інтеграція передбачає готовність місцевої громади до туристичної активності та позитивне ставлення до туристів. Важлива наявність культурних програм, які популяризують місцеві традиції та ремесла, що спільними зусиллями місцевих жителів та бізнесу підтримують чистоту, комфорт та безпеку туристичних зон [2].

Для проведення оцінки туристичного потенціалу використовують наступні методи:

– SWOT-аналіз для виявлення сильних і слабких сторін;

– економічний аналіз інвестицій та прибутковості;

– методи опитування, анкетування;

– статистичний аналіз туристичних потоків, зайнятості та розвитку інфраструктури [6].

Завдяки оцінці туристичного потенціалу регіон може визначити ключові напрями для інвестицій, підвищити свою привабливість і сприяти сталому розвитку туризму.

Інтегрована комплексна модель оцінки туристичного потенціалу дозволяє комплексно оцінити ресурсні, інфраструктурні, соціально-економічні та культурні аспекти, які впливають на привабливість певної території для туризму. Така модель зазвичай базується на аналізі кількох компонентів.

1. Природні ресурси – визначення природних об'єктів та їхньої привабливості (ландшафти, клімат, водойми, ліси тощо).

2. Культурно-історичні ресурси – оцінка культурної спадщини, архітектурних пам'яток, музеїв, фестивалів, традицій тощо.

3. Інфраструктурний розвиток – наявність транспорту, житла, закладів харчування, туристичних інформаційних центрів.

4. Економічний потенціал – аналіз доходів від туризму, рівня зайнятості в цій сфері, витрат на розвиток туризму.

5. Соціальна привабливість та гостинність населення – оцінка взаємодії туристів з місцевими жителями, комфорт і безпека.

6. Екологічні аспекти – вплив туризму на довкілля, заходи з охорони природи та екологічні ініціативи [10].

Інтеграція цих компонентів дозволяє створити багатофакторний аналіз туристичного потенціалу, а також побудувати рейтинг або шкалу оцінки території [3].

Україна має величезний туристичний потенціал завдяки своєму багатому культурному надбання, мальовничим природним ландшафтам, історичним пам'яткам і самобутнім традиціям. Ось кілька напрямків, які виділяються та приваблюють туристів з усього світу:

1. Історичні та культурні пам'ятки.

Київ – столиця України з такими шедеврами, як Софійський собор, Києво-Печерська лавра, Золоті ворота та багато інших. Київ також славиться своїми сучасними артпросторами та яскравим культурним життям.

Львів – місто з унікальною середньовічною архітектурою, внесене до списку Світової спадщини ЮНЕСКО, приваблює туристів своїми затишними кав'ярнями, фестивалями та атмосферою старовинного європейського міста.

Кам'янець-Подільський та Хотин – фортеці, які вражають не лише своєю архітектурою, а й історією та мальовничими краєвидами.

Чернівці – місто, відоме своїм архітектурним комплексом Чернівецького національного університету, який також є пам'яткою ЮНЕСКО.

2. Природні парки та заповідники.

Карпати – ідеальне місце для активного відпочинку: гірськолижні курорти, туристичні маршрути, лікувальні джерела та гуцульські традиції. Тут можна побачити гору Говерлу – найвищу вершину України.

Шацькі озера – мальовничий комплекс озер у Волинській області, серед яких відомий Світязь – одне з найбільших та найглибших озер країни.

Олешківські піски – унікальна піщана пустеля неподалік від Херсона, яка здивує будь-кого своїм нетиповим для України ландшафтом.

Біосферний заповідник Асканія-Нова (наразі – окупований країною терористом – росією) один із найстаріших степових заповідників світу, де зберігається унікальна фауна і флора, а також є можливість побачити рідкісні види тварин.

3. Екологічний та зелений туризм.

Україна активно розвиває напрямок екологічного туризму, пропонуючи відвідування сільських місцевостей, знайомство з традиційними ремеслами, а також дегустації локальних продуктів. Наприклад, села на Гуцульщині та Поділлі пропонують гостям не тільки відпочинок, але й інтерактивні майстер-класи з гончарства, писанкарства, ткацтва тощо.

4. Подієвий туризм.

Україна славиться своїми фестивалями, такими як «Атлас Вікенд» у Києві, Львівський форум видавців, фестиваль вуличної їжі та різноманітні етнофестивалі. Це чудова можливість для туристів не лише відпочити, а й поринути в українську культуру та познайомитися з сучасним мистецтвом.

5. Гастрономічний туризм.

Українська кухня, яка вже завойовує популярність у світі, є окремим напрямком туризму. Смакування борщу, вареників, дерунів, а також локальних продуктів, як-от карпатських сирів, херсонських кавунів та вин Одещини, привертає увагу гурманів.

Завдяки цьому багатству, Україна може стати важливою туристичною країною, здатною задовольнити різноманітні інтереси та смаки туристів, як з України, так і з-за кордону [4].

Інтегрована комплексна модель оцінки туристичного потенціалу – це системний підхід, який об'єднує різні аспекти оцінки для комплексного розуміння можливостей та слабких сторін туристичного регіону. Така модель допомагає розробити збалансовану стратегію розвитку, враховуючи як внутрішні, так і зовнішні фактори (табл. 1).

Висновки. Інтегрована комплексна модель оцінки туристичного потенціалу дає змогу врахувати широкий спектр факторів для ефективного планування, розвитку та управління туристичною галуззю регіону. Завдяки такій моделі можна досягти збалансованого розвитку, максимізувати користь від туризму та мінімізувати негативний вплив на навколишнє середовище та соціокультурні особливості регіону.

Для подолання цих викликів необхідна інтегрована стратегія, яка включатиме:

- розробку єдиної методики для комплексної оцінки туристичного потенціалу;
- інвестування в інфраструктурні проекти, зокрема в регіонах з високим потенціалом;
- створення національних і міжнародних маркетингових кампаній для підвищення впізнаваності;
- підтримку сталого розвитку і екологічних ініціатив;
- налагодження партнерств з міжнародними туристичними організаціями для поліпшення безпеки та позитивного іміджу.

Ці заходи можуть суттєво покращити можливість для оцінки та розвитку туристичного потенціалу України в умовах сучасних викликів.

Таблиця 1

Інтегрована комплексна модель оцінки туристичного потенціалу

Системний підхід до оцінки ресурсів	Природні ресурси – аналіз природних умов, кліматичних особливостей, екологічного стану, зони відпочинку та заповідників. Культурно-історичні ресурси – оцінка культурних об'єктів, музеїв, історичних пам'яток, архітектурної спадщини, а також наявних культурних подій. Соціально-економічні ресурси – вивчення рівня добробуту та готовності місцевого населення підтримувати туризм; доступність та якість інфраструктури (дороги, зв'язок, транспорт, готельні послуги). Маркетингові та інформаційні ресурси – розвиток інформаційної підтримки, маркетингових стратегій для залучення туристів, наявність інформаційних центрів, вебресурсів.
Інтеграція SWOT-аналізу	Сильні сторони. Слабкі сторони. Можливості. Загрози.
Багатофакторний аналіз	Економічний аналіз – оцінка економічної вигоди від туризму для регіону, можливості створення робочих місць, вплив туризму на місцевий бізнес, показники доходності. Соціокультурний аналіз – готовність місцевої громади до прийому туристів, врахування інтересів і потреб місцевого населення, розвиток культури гостинності. Інфраструктурний аналіз – оцінка наявності та якості інфраструктури, необхідної для обслуговування туристів, зокрема готельного фонду, транспортної інфраструктури, місць громадського харчування, безпеки. Екологічний аналіз – оцінка екологічного стану регіону та можливих ризиків від розвитку туризму, використання екологічно безпечних технологій.
Використання індексів та показників	Індекс туристичної привабливості – це оцінка за кількома критеріями (природа, культура, інфраструктура, зручність, доступність). Індекс задоволеності туристів передбачає використання даних опитувань туристів про рівень сервісу, загальне враження від регіону, безпеку. Індекс сталого розвитку – це оцінка того, наскільки регіон дотримується принципів сталого розвитку, тобто збереження природи та культури при залученні туристів.
Моделювання сценаріїв розвитку	Аналіз можливих сценаріїв – розробка різних сценаріїв розвитку туризму в регіоні (наприклад, розвиток масового туризму, еко- або культурного туризму) з врахуванням ресурсів, інфраструктури та потенційного впливу на довкілля. Прогнозування впливу – оцінка можливих економічних, екологічних та соціальних наслідків кожного сценарію.
Комплексна оцінка результатів і рекомендації	Розробка підсумкових рекомендацій для стратегії розвитку туризму, враховуючи аналіз усіх факторів. Підготовка пропозицій щодо інвестицій у слабкі місця (наприклад, поліпшення транспортної інфраструктури, екологічні ініціативи). Підтримка розвитку подієвого та сезонного туризму з урахуванням локальних особливостей і потреб.

Джерело: розроблено автором на основі [1; 5; 11]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бабікова К. О. Методичні аспекти оцінювання ресурсного потенціалу рекреаційного туризму в контексті євроінтеграції України. *Агросвіт*. 2021. № 13–14. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/13-14_2021/5.pdf
2. Бессонова А. В., Безугла Л. С., Белобородова М.В. Міжнародний досвід ревіталізації промислових об'єктів: можливості для України. *Development Service Industry Management*. 2024. № 2. С. 49–55. URL: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(8\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(8))

3. Bieloborodova Mariia, Herasymenko Tetiana, Bezuhla Liudmyla. Strategic directions of the regional tourist complex balanced functioning. *Причорноморські економічні студії*. 2024. Вип. 86. С. 219–227 URL: http://bses.in.ua/journals/2024/86_2024/37.pdf
4. Грабар М. В. Методи оцінки потенціалу туристично-рекреаційної галузі регіону. Мукачівський державний університет. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/24001/1/%D0%93%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%B0%D1%80-2014-2.pdf>
5. Михайліченко Г. І. Туристичний потенціал: методи оцінювання та інноваційний розвиток. *Проблеми економіки*. 2013. № 1. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2013-1_0-pages-115_123.pdf
6. Мігущенко Ю. В. Механізми підвищення ефективності використання туристичного потенціалу прикордонних територій західних регіонів України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. С. 143–146. URL: <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/12-2015/33.pdf>
7. Національний інститут стратегічних досліджень. Механізми підвищення ефективності використання туристичного потенціалу прикордонних територій західних регіонів України. URL: <https://www.niss.gov.ua/doslidzhennya/regionalniy-rozvitok/mekhanizmi-pidvischennya-efektivnosti-vikoristannya>
8. Огієнко А. В., Огієнко М. М. Теоретичні засади дослідження туристично-рекреаційного потенціалу. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2020. Випуск № 1(75). URL: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/1_75_1_2020_ukr/7.pdf
9. Самодай В. П., Левковська Ж. В. Характерні особливості туристичного потенціалу України. *Економіка та суспільство*. Випуск № 53 / 2023. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2641/2559>
10. Шашкова Н. І., Грицина В. В. Особливості інтегральної оцінки туристично-рекреаційного потенціалу регіону. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. № 73. Випуск 22. Частина 2. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_22/2/17.pdf
11. Юхновська Ю.О. Методичні підходи до оцінювання туристичного потенціалу України та регіонів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2019. № 54 Том 30 (69). № 4. URL: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/30_69_4/30_69_4_2/11.pdf

REFERENCES:

1. Babikova K. O. (2021) Metodichni aspekty otsiniuvannya resursnoho potentsialu rekreatsiinoho turizmu v konteksti yevrointehratsii Ukrainy [Methodical aspects of evaluating the resource potential of recreational tourism in the context of the European integration of Ukraine]. *Ahrosvit*, № 13–14. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/13-14_2021/5.pdf
2. Bessonova A. V., Bezuhla L. S., Bieloborodova M. V. (2024). Mizhnarodnyi dosvid revitalizatsii promyslovykh ob'ektiv: mozhlyvosti dlia Ukrainy [International experience in revitalization of industrial facilities: opportunities for Ukraine]. *Development Service Industry Management*. № 2. P. 49–55. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(8\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(8))
3. Bieloborodova Mariia, Herasymenko Tetiana, Bezuhla Liudmyla. Strategic directions of the regional tourist complex balanced functioning. *Prychornomorski ekonomichni studii*. 2024. Vyp. 86. P. 219–227. URL: http://bses.in.ua/journals/2024/86_2024/37.pdf
4. Hrabar M.V. Metody otsinky potentsialu turystychno-rekreatsiinoi haluzi rehionu [Methods of assessing the potential of the tourism and recreation industry of the region]. *Mukachivskiy derzhavnyi universytet*. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/24001/1/%D0%93%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%B0%D1%80-2014-2.pdf>
5. Mykhailichenko H.I. (2013). Turystychnyi potentsial: metody otsiniuvannya ta innovatsiyni rozvytok [Tourist potential: evaluation methods and innovative development]. *Problemy ekonomiky* № 1. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2013-1_0-pages-115_123.pdf
6. Mihushchenko Yu.V. Mekhanizmy pidvyshchennia efektyvnosti vykorystannia turystychnoho potentsialu prykordonnykh terytorii zakhidnykh rehioniv Ukrainy [Mechanisms of increasing the efficiency of using the tourist potential of the border territories of the western regions of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, pp. 143–146. URL: <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/12-2015/33.pdf>
7. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. Mekhanizmy pidvyshchennia efektyvnosti vykorystannia turystychnoho potentsialu prykordonnykh terytorii zakhidnykh rehioniv Ukrainy [Mechanisms of increasing the efficiency of using the tourist potential of the border territories of the western regions of Ukraine]. URL: <https://www.niss.gov.ua/doslidzhennya/regionalniy-rozvitok/mekhanizmi-pidvischennya-efektivnosti-vikoristannya>
8. Ohiienko A. V., Ohiienko M. M. (2020). Teoretychni zasady doslidzhennia turystychno-rekreatsiinoho potentsialu [Theoretical principles of the research of tourist and recreational potential]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi*. Vypusk № 1(75). URL: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/1_75_1_2020_ukr/7.pdf

9. Samodai V. P., Levkovska Zh. V. (2023). Kharakterni osoblyvosti turystychnoho potentsialu Ukrainy [Characteristic features of the tourism potential of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*. Vypusk № 53. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2641/2559>
10. Shashkova N. I., Hrytsyna V. V. Osoblyvosti intehralnoi otsinky turystychno-rekreatsiinoho potentsialu rehionu (2017) [Features of the integrated assessment of the tourist and recreational potential of the region]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu* 73. Vypusk 22. Chastyna 2. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_22/2/17.pdf
11. Yukhnovska Yu. O. Metodychni pidkhody do otsiniuvannia turystychnoho potentsialu Ukrainy ta rehioniv (2019) [Methodical approaches to the assessment of tourism potential of Ukraine and regions]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Ekonomika i upravlinnia*. No. 54 Tom 30 (69). № 4. URL: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/30_69_4/30_69_4_2/11.pdf